

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Cæterùm. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

pendum est de verbali depositione, quæ per so-
lam sit sententiam judicis Ecclesiastici, non verò
de reali sive actuali depositione seu degradatio-
ne, quam tribus tantum in casibus fieri diximus
paulò antè, quibus delinquens Clericus judici
sæculari coërcendus traditur vel relinquitur, c.
2, De poenis lib. 6, quod latius examinabo in d. c.
Clem non ab homine. Rationem hanc subiicit tex-

tus, quòd Episcopus in ferenda sententia deposi-
tionis functus sit suo officio. Nec duplici eum-
dem debet afficere pœnâ, hoc est deponere & iu-
dici sæculari tradere, quod sit per consequen-
tiam: tribus tamen criminibus, ut jam dixi, ex-
ceptis, quibus utrumque sit & depositio & tra-
ditio.

In Cap. Cæterum. 5.

S U M M A R I A.

1. Facti species.
2. Dominus feudi est iudex ordinarius inter suos va-
sallos.
3. Etiam inter Clericos.
4. Prælati Ecclesiastici Germania ratione honorum rega-
lium subjunt imperatori.
5. Ratio illius juris.
6. Quid si inter dominum & vasallum orta sit litis.

Hæc Decretalis nisi facti specie illustretur,
non intelligi poterit, ob sui brevitatem.
Speciem itaque hanc singamus † Quidam
cum certas possessiones, id est prædia, haberent in
feudum ab Episcopo Bononiensi; alii verò con-
trâ adsererent, sibi potius jus comperere in idem
feudum, quòd proximiores essent agnati, & ob id
delegatos judices impetrassent à Sede Apostoli-
ca ad hanc litem dirimendam; excipientibus pos-
sessoribus, quòd parati essent stare iudicio domi-
ni feudi, scilicet Episcopi Bononien. nihilominus
judices delegati, non obstante hac exceptione,
contra eos tamquam contumaces processerunt
per sententiam excommunicationis sive interdi-
cti. Qua de re per feudi dominum consultus S.
Pont. rescribit hoc num. c. districtius prohibens,
ne huius causæ cognitionem sibi arrogent iudi-
ces delegati, quamdiu possessores illi parati essent
respondere coram Episcopo, tamquam domino
feudi.

Ex hoc igitur Cap. constat, dominum feudi,
etiam si is sit Ecclesiasticus, esse iudicem ordina-
rium inter vasallos suos. Idem est & in domino
sæculari inter suos vasallos, c. un. § præsertim si inter
duos. De prohib. feudi. alienat. per Fred. in v. sib. feud. Et
ratio est, quia dominus feudi à iure habet iurisdic-
tionem inter suos vasallos; unde & causas feu-
dalis aliis delegare potest, l. More 5, cum l. seq. D. De
iurisd. omn. jud. Panorm. hic num. 1, & 3.

Sed quid si dominus sæcularis, & vasalli sint
Clerici? Certius est, dominum sæcularem etiam
inter hos esse iudicem, per text. in c. Verum 7, & ibi

Felin. Panorm. & Navar. inf. De foro compet. & De-
cius hic num. 20. ubi communiter hoc receptum
attestatur, licet Barbatia ab hac sententia dissen-
tiant, ibid. à Decio citatus & refutatus.

Ut hinc fiat, quòd Prælati Ecclesiastici Ger-
maniae nostræ, ratione regalium, sive bonorum
feudalium, quæ ab imp. recognoscunt, subjunt
Imperatori sive Camerae Imperiali. And. Gaill
lib. 1, Observ. 10.

Sed quæ huius singularis iuris ratio est? quippe
contra text. in c. Si diligenti 12. inf. d. tit. De foro com-
pet. Ubi prohibentur Clerici conveniri coram iu-
dice sæculari in quavis causa, tam civili, quam
criminali. Baldus in c. un. nu. 4. De controvers. feudi
apud pares terminanda 2. F. 16. hanc rationem red-
dit, quòd natura causæ trahat ad se personam,
non verò persona naturam causæ. Verum hæc
ratio non explicat, quare natura causæ feudalis
trahat personam Clerici, ut coram domino laico
conveniatur. Ideoque Panorm. in d. c. Verum nu.
12. hanc specialitatis rationem dat, quòd licet
per investituram transferat dominium utile in va-
sallum, id est omnes feudi utilitas, nihilominus
remanet directum dominium feudi penes ipsum
dominum; & ideo cognoscendo de causa feudi
videtur quodammodo de re sua cognoscere, non
de persona Clerici. Sed nec hæc ratio rem satis
explicat, cum planè diversum sit dominium utile
à directo. Quare magis putarem, causam feuda-
lem sacris Canonibus, & Imp. Constitutionibus
solam reservatam esse domino sæculari & inter
vasallos Clericos, propter singularem observan-
tiam, quam debet vasallus domino feudi sui. Facit
Solita 8, sup. De majorit. & obed. adeoque inter do-
minum & vasallum mutua defensio & fides con-
trahitur, c. un. in fine De forma fidelitatis 2. F. 6. In re-
liquis verò causis stamus dispositioni d. c. Si diligenti.

Atque hæc obtinent, ubi inter vasallos de feudo
contentio est. Cæterum si inter dominum & va-
sallum litis mota fuerit ratione feudi, Pares, id
est convasalli eiusdem curtis sive territorii adhi-
bentur,

bentur, qui hanc controversiam dirimunt, non verò ipse dominus, ne in propria causa iudicet, *d. c. un. §. præterea si inter duos, vers. si verò inter dom.* De probat. feudi alien. per Fred. *Et d. c. un. De contr. feudi apud pares termin.* Aut si Pares non sint, recurritur ad iudicem ordinarium, *c. 1. Si de invest. feudi contr. fuerit 1, F. 4. Et d. c. un. circa med. De contr. feudi apud par. term.* Quemadmodum & in cæteris causis iudex ordinarius aditur inter vassallum & ex-

traneum, ubi scilicet de finibus feudi, sive de servitutibus, aliisque similibus controversia est, *c. un. De contr. inter vassal. Et alium de benef. 2, F. 4, 6. un. §. sic vassallus vers. si vassallus Si de feudo def. cont. sit, Et c. un. §. si autem inter De lege Conrardi 2. F. 34. Reliqua vide apud Franc. Soubekium in Commentario suo ad Vetus Feud. parte 14. num. 30. Et seqq. Nobis brevitati consulendum est.*

In Cap. Clerici 8.

SUMMARI A.

1. Clericus criminaliter conveniri non potest nisi coram suo iudice
2. Idque ratione delicti vel Ecclesiastici vel civilis.
3. Nec valet consuetudo in contrarium.

HUJUS Cap. sententia hæc est, Quòd Clericus ratione criminis conveniri non potest nisi coram iudice Ecclesiastico, non obstante consuetudine contrariâ Idque probat vel ex Justiniani Constitutione novella 83, *Ve Clerici apud proprios Episcopos etc. circa fin.* ubi disertè inquit Justin. Imp. quòd leges non dedignentur sacras & divinas regulas sequi; intelligendo sacros Canones, qui exstant in *can. 1, et 2, cum plurib. seqq. XI q. 1.* Ad quos, & alios similes, vult textus noster Justinianum respexisse. Igitur & auctoritate Justiniani Clerici subjeti sunt Episcopo suo quoad cogitationem & coercionem criminum, non verò iudicii sæculari.

Et licet *d. Nov. 83.* id restringat ad crimina Ecclesiastica, ut sunt hæresis, simonia, concubinatus, usura; alia verò crimina civilia, ut sunt homicidium, adulterium, & similia, relinquat cognitioni & vindictæ Præsidis provinciarum: nihilominus generali illâ ratione usus Pont. ad quodlibet delictum cujuslibet generis à Clerico commissum, id ipsum extendit; propterea quòd antiqui Canones generaliter loquantur de criminibus, Ecclesiastica sint vel civilia.

Atque hæc ex rescripto textus nostri ad eò obtinent, ut non valeat contraria consuetudo, sicut & hic notant Gl. Panorm. Imola & Decius, ex eo, quòd consuetudo illa contraria execrabilis sit, pugnans scilicet cum libertate Ecclesiastica, quâ Clerici exempti sunt à jurisdictione sæculari, *Auth. Cassa Et irrita De sacros Eccles. juncto c. fin. sup. De consuet.* Coniunge quæ *seq. Cap. dicam.*

In Cap. Cùm non ab homine. 10.

SUMMARI A.

1. Contra Clericum in crimine deprehensum vel convictum quomodo procedendum.
2. Iudici sæculari, adeoque Regi, non est permissum iudicium in Clericos.
3. Idque de omnibus Clericis intelligendum.
4. An Et de Clerico conjugatus?
5. Clericus ob quæ delicta deponendus.
6. An Et ob perjurium?
7. Depositi sive degradatio duplex, verbalis Et actus.
8. Clericus incorrigibilis excommunicandus; Et qua hæc excommunicatio intelligatur.
9. Quomodo intelligendum, ultra anathema Ecclesiam non habere, quid faciat, Et quo puniat.
10. Sententia Auctoris.

11. Quomodo accipiendum, Clericum in quocumque ordine constitutum deponendum esse.
12. Quis sensus verborum, deprehensus legitime.
13. Clericus an per laicum capi possit
14. Deprehensus in crimine dicitur Et qui convictus est.
15. Item qui confessus.

HOc Cap. (quod sanè celebre est & difficile) rescribit Cælestinus III. Pont. ad quaestionem sibi propositam, an liceat Regi vel alicui sæculari personæ iudicare Clericos, cujuscumque ordinis, sive in furto, sive in homicidio, vel perjurio, seu alio quolibet crimine deprehensus legitime atque convictus; tales scilicet ab Ecclesiastico iudice deponendos esse, & si factâ depositione incorrigibiles perseverent, hoc est ad